

Spojme nepříjemné s užitečným v odstavcích, v nichž se pokusíme rvát s omyly a falešnými prognózami Literárních novin, nanesenými pod titulem Umělecká rada aj.; načrtne-me přibližné kontury, jež umožnily, ba vynutily konečně nárys rámce, v němž má levá fronta rozvíjet svou činnost. Leč v úvodu bude nám třeba zabývat se několika velice primitivními „problémy“, jež jsou naznačeny v závěrech vzpomenuté statě Literárních novin.

Má to být řeč o intelektuálech, o kulturních pracovnících, kteří — dle Literárních novin — v životě kulturním ocítají se často v boji nejen proti cizí ideologii, ale i proti malichernosti vlastních straníků. „Kdybychom se ptali umělců — uvažují Literární noviny — proč jsou katolíky, komunisty nebo měšťáky, dočkali bychom se jistě odpovědí, jež se značně rozcházejí s oficiální dialektikou. Museli by ovšem mluvit upřímně a ne z oken sekretariátů.“ Proto — píší dále Literární noviny — existuje již na světě dnes proud, nejjasněji vyjádřený Julienem Bendou, jenž přímo zapovídá vzdělavcům zasahování do praktických bojů politických. Literární noviny sice neakceptují tento proud, spíše by chtěly vidět intelektuála „v šířícím se návalu vášnivé zloby a rozkladného chaosu“ (Šalda), „ať ve stranách, či mimo ně, ale vždycky tu a i tam“ (Literární noviny).

Esence těchto tezí pro postoj intelektuála v politických

zápasech a v politických stranách byla a je řízena již drahnou dobu po Přítomnostech Alfrédy Fuchsy a početnou suitou pověstné žluté tiskoviny, jejíž rozhled byl přeseknut ztroskotáním absolutních ideálů či iluzí; sama neví kudy kam a v této bezradnosti dělá stafáž těm, před kterými až příliš jasně stojí cesta nejbližšího i politického příští.

Je nám lhostejno, co rozvázalo poměr Alfrédů Fuchsů s politickými sekretáři strany lidové, či s politickými sekretáři vůbec; mohli bychom si jen více méně ilustrativně povšimnout předojemné výměny názorů, z nichž se mají narodit tvary poměru intelektuála-měšťáka k straně měšťáctva. Ale nemůže nám být lhostejno, aplikují-li se fuchsovsko-peroutkovské závěry také na poměr levého intelektuála, jemuž je revoluční hnutí pracujících mas více než blízké, k straně těchto mas a ke stranám vůbec.

Nestojíme v okně politického sekretariátu komunistické strany, a přece se souhlasem této instituce můžeme říci, že až již byly základní motivy přilnutí k socialismu u intelektuálů jakékoliv, byly a jsou tyto živly v této straně proto, že v ní vidí nástroj k vytvoření takového stavu, jenž jim i jejich ideálům slibuje a dává víc než stavy dnešní. Spisovatele, umělce, vědce a vůbec svět intelektuálů nechytali političtí sekretáři, aby jejich jmény ozdobili průčelí své strany, ale chytila je doba, vlna událostí, jež dala „nezkrotnému intelektuálskému živlu“ nejen uniformu světového názoru totožnou s uniformou „politických sekretářů“, ale také uniformu politického vyznání na konkrétní události dne, jež byla také totožná s uniformou „politických sekretářů“. A došlo-li kdy k sporu mezi intelektuálem pracujícím v komunistické straně a politickými sekretáři této strany, málokdy to byl spor osvětleného intelektuála s bigotním sekretářem, spíše to byl spor dvou světónáhledů nebo aspoň spor o náhled na konkrétní politiku. Je přinejmenším nesprávné, mluví-li Literární noviny o „boji kulturních pracovníků proti malichernosti vlastních straníků“ v souvislosti s „událostí na levé frontě“, která záleží v tom, že sedm spisovatelů bylo vyloučeno z komunistické

strany pro rozpory s „obhroublým polbyrem“. Zde skutečně neběželo o spor sedmi umělců o „malichernosti“ s „obhroublým polbyrem“ — ostatně v tomto sporu nestálo sedm spisovatelů osamoceně, ale před nimi i za nimi „politictí sekretáři“, kteří v minulosti si také vysloužili epiteton „obhroublosti“.

Jak stokrát pravdivý je náš postřeh, že ve sporech „osvícených intelektuálů“ s „bigotními sekretáři“ střetávají se pravidelně dva zásadně odlišné názory, nás poučují tytéž Literární noviny v poznámce na náš článek o Horovi a Vančurovi, kteří „zradili sami sebe“ tím, že přijali státní ceny. „To všechno k vůli 5000 Kč,“ hrozí se Literární noviny, jejichž redaktorem Hora je. Kupodivu! Tentýž Hora před několika léty odmítl státní cenu. Domníváme se, že proto, poněvadž neviděl v tomto aktu jen těch 5000 Kč. Není třeba pokračovat v nanášení příkladů, jež by dotvrdily náš náznak podstaty rozporu mezi vzdělanci a politickými činiteli na frontě revoluce.

Leč přece jen doplňujeme tento náš odstavec o „rozporech“ mezi intelektuálem a „malicherným sekretářem“ případem — žel — velice vzácným. „Vzdělanec“ Jack London byl členem strany sociálně demokratické a přišel také do rozporu se sekretáři své strany a z Honolulu jim napsal dopis, v němž oznamuje, že vystupuje ze Socialistické strany, „protože jí chybí oheň a bojovnost a protože pozbyla energie v třídním boji“.

„Byl jsem“ — píše London — „původně členem staré revoluční, na zadní nohy se stavějící, bojující Socialistické strany dělnické. Od počátku a podnes byl jsem bojujícím členem Socialistické strany. Historie mých bojů za věc není ani dnes ještě zapomenuta. Vycvičen v třídním boji, jak mne učila Socialistická strana a jak jej schvaloval můj rozum, věřil jsem, že pracující třída mohla by se osvobodit bojem, bez dorozumívání a paktování se s nepřítelem. Protože socialismus ve Spojených státech směřoval v posledních letech k smíru a kompromisu, nedovolují mi již mé názory zůstat členem strany. Proto vystupuji.“

Hádejte, přišel by tento vzdělanec do nějaké hádky s „obhroublým polbyrem KSČ“?

Bylo třeba tohoto úvodu, abychom přišli k vlastnímu jádru této kapitoly. Vzdělanci, kteří zperzonifikovali svůj rozpor s revolučním programem a komunistickým světovým názorem v rozpor s „obhroublým polbyrem“ či s politickými sekretáři — i když se nepřiklání k novodobému tolstojánství, k dekadenci neúčasti vzdělanců v praktických bojích politických, k bendiánství snobů a namyšlených vzdělanců, přejímají obrysy stanoviska intelektuálů „nad stranami“, které dokresluje „Přítomnost“ Peroutků a Fuchsů.

Ve frontě těchto „místo vzdělance“ v „širším se návalu vášnivé zloby“ — „tu i tam nad stranami“ může, ba musí být! Je-li politika neustálým třením třídních interesů a jsou-li politické strany organizovanými reprezentanty těchto tříd a zájmů, bylo by zbytečné, nevhodné, ba snad i nemožné, aby intelektuál, vyznávající zastaralý, nespravedlivý a neekonomický světový názor buržoy, se vtěsnil do rámce specializovaného vyznání některé ze stran své třídy. Tento typ vzdělance může, ba musí svým dílem a svou účastí na bojích politických stát „nad stranami“ a patřit „celému národu“. Takový Rudolf Medek svým dílem, které je přechasto hodně a konkrétně politické, nepatří ani agrárníkům, ani českým socialistům, ale jeho pozice v „širším se návalu vášnivé zloby“ je akceptována těmito stranami. Kdyby však tento případ přeošetřoval kýčarství a nejpitomějšího tříbarevného pouličního vlastenectví vyvolával nějaké výhrady, račte si, prosím, posloužit příkladem Čapků, abychom řekli nejvýznačnější jména, vznášející se nad stranami jak duch boží nad vodami...

Intelektuální levice nemůže stát nad stranami. Intelektuální levice má svůj program: boj o modernost, boj proti kulturní reakci, a tento proces se odehrává na špinavé zemi, proti třídě, jež nemůže kulturní modernost potřebovat, ale nevyhnutelně potřebuje k své existenci kulturní reakci. Jakýpak boj proti této třídě nad jejími stranami? Proti nim — to ano.

Nebyl dosud dosti dobře vyřešen definitivní poměr intelektu-

ální levice k bojovnému nástroji politických, hospodářských a sociálních výbojů proletariátu, straně komunistické, ačkoliv o této věci bylo debatováno dost a dost. Kdyby byl tento poměr vyřešen správně, kdyby nebyl býval vyřešen v tom smyslu, že levý intelektuál hledal své místo ve straně levice, nedošlo by k řadě nedorozumění, k řadě mírně řečeno trapných příhod, z nichž poslední bylo vystoupení sedmi českých umělců proti této straně. Neboť být levým, mít sympatie s boji proletářských davů, či věřit, že sociální revoluce je východiskem z nynějšího zakletého kruhu, anebo dokonce i bojovat na frontě kulturní levice, tohleto všechno — domníváme se — není oprávněním být v komunistické straně, zvláště když tato strana chce být souručenstvím aktivních, disciplinovaných bojovníků na poli konkrétních politických a hospodářských zápasů dneška.

Leč ignorovat její existenci, stát nad ní, zvláště když intelektuální levice může počítat na její podporu ve svých záměrech, není jen nesprávné, ale také nesmyslné. V ní může, ale nemusí! Nad ní? Nikdy ne! Ale vždycky s ní!

Tyto poznámky, domníváme se, mohou být akceptovány intelektuální levicí. Ujasnění tohoto poměru naznačí i ono sudidlo, které hledají Literární noviny k měření levosti. A bude to také náznakem hranic levice a Levé fronty.

Josef Hora: VÝCHOVA K MODERNOSTI

Karel Teige polemizuje už po několik měsíců s „likvidátory, fašisty, zrádci a sociálpatrioty“. Tak totiž nazývá sedm spisovatelů, kteří odešli z komunistické strany, a mne mezi nimi. V posledním ReDu věnuje této polemice se mnou — a tentokrát už také s Vančurou — šest petitových sloupců, jež mohly být, jak je v tomto komunistickém orgánu moderního umění zvykem, vyplněny účelněji články o sadismu u Lautréamonta, fotomontážemi z krejčířských salónů a podobně. Podobné činnosti se věnuje také Tvorba, Dav a Signál. V Davu je už dnes Teige jmenován takořka oficiálně „předsedou generace“ a my se z toho radujeme, že se mu tohoto uznání od mladých konečně dostává. Bojuje jejich jménem, razí za ně hesla, k nimž teze dnes dodává polbyro se stejnou promptností jako kdysi „dada“. Konečně se dostal tam, kde už mohl být dávno, do úlohy avantgardního vůdce levé, opravdové levé, to jest komunistické kulturní fronty.

Rozumím-li dobře Teigovým polemikám, jež si sám poslanec Haken pochvaluje jako bolševicky řádné kopance do břicha, chápu-li i těch posledních šest sloupců v ReDu, pak asi hlásá Teige toto: sedm literátů zradilo komunismus a zradilo tím i moderní umění. Neboť nová je (pro Teiga jistě v té dnešní formě) hvězda komunismu a mimo ni není modernosti. Teige si vysvětluje počín sedmi a můj v prvé řadě jako pravý polbyrák. Prodali se za státní ceny, za teplá místečka a velké